

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 5 • год. CIII • 14 март 2024 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

Атанас Семов:

**ДЕЦАТА СЕ УЧАТ
НА ПАТРИОТИЗЪМ
ВЪПРЕКИ
ДЪРЖАВАТА,
УЧЕБНИТЕ
ПРОГРАМИ И МОН**

На стр. 3

ТРЕТИ МАРТ 1878 – ДЕНЯТ, КОЙТО НИ ЗАВРЪЩА В ЕВРОПА БЛАГОДАРЕНИЕ НА НАШИТЕ МЪЧЕНИЧЕСКИ УСИЛИЯ

Визитка: Академик Георги Марков е един от най-авторитетните български историци. Завършва история в СУ „Св. Климент Охридски“. Специализира в Института за европейска история в Майнц, ФРГ. Дългогодишен директор на Института по история към БАН (1993–2012). Професор, доктор на историческите науки. През 2008 г. става академик, действителен член на Българската академия на науките. Автор на десетки книги, студии и статии. Член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България.

Трети март 1878 г. е денят на ново начало в българската векерна история, когато България се завръща на политическата карта на Европа.

След почти пет-вековно отсъствие! Това завръщане е дело както на българските хайдутути, четници, революционери, опълченци, така и на руските войници.

На този ден се регламентира не само краят на една война между две империи, а и създаването на държава, която макар и с полунезависим статут се включва в семейството на европейските страни. Това е четвъртата славянска страна в Европа по това време и е началото на онзи голям взрив на модерната българска държава. Благодарение на нашите усилия Европа разбира какъв народ живее от двете страни на Балкана.

Трети март най-сетне ни завръща в Европа посредством нашите мъченически усилия и посредством освободителната руска армия. Този ден постави началото на българската държавност, която от феодализма и средновековното завинаги попадна в модерните времена. Освобождението на България от оковите на Османската империя е събитие не само от европейска, но и от световна величина за онова време.

Целият свят е бил изненадан от зрелостта на българското общество да създаде своя държавност. Възкръсването на българската държава на Трети март, наред с всичко друго, е и триумф на общественото мнение в Европа.

България е родена не само с меч, войни и въстания, но и като продукт на

това, което днес наричаме гражданско общество. Целият интелектуален елит на Европа застава в подкрепа на българите. В това отношение тя е първата държава в Европа, която е създадена и поставена на европейската карта по такъв начин.

И както казва дядо Вазов, тази свобода не е дар, тя е откупуена с реки от кръв и с много жертви. На тоя ден трябва да се радваме, че преди 146 години ни е огряла свободата, и да почитаме паметта на загиналите, без които ние нямаше да бъдем днес тук и сега.

Трети март е една историческа дата, но трябва да усетим вътре в себе си, че ние сме част от тази история. И колкото и тя да се променя, има дати като тази, които остават като един жалон, който завещава на всяка следващо поколение Санстефанския национален идеал.

В защита на този идеал се водят войни, въстания, народни движения, дават се жертви. Трябва да очовечим историята и да я съпреживяваме като нещо лично.

Макар че обявихме Трети март за национален празник, някои започнаха да твърдят, че това е политика на руския царизъм, натискът към топлите морета, към Цариград. Трябва да намерим равновесието в това, че българските национални интереси съвпадат с интересите на царска Русия.

Българинът трябва да знае, че ако не бе жестокото смазване на Априлското въстание през 1876 г. нямаше да има Трети март. Император Александър II не е искал да воюва, за да не последва съдбата на своя баща, който е погубен от поражението в Кримската война от 1853–1856 г. Но жестокостите, извършени от башибозука, предизвикват реакцията на славянофилското движение, което тогава е много влиятелно. Начело с Иван Тургенев и Лев Толстой, движението настоява, че братята-славяни страдат под турското робство и трябва да има война. И е цяло чудо, че тя се е състояла.

Отзвукът на зверствата, извършени в Батак и Перуцица и в други български селища, така отекват в Русия, че императорът е принуден, както той казва, да извади меч. В името на освобождението на своите братя едноверни и съплеменни. Той наблюдава на православието и на славянството. Така е отбелязано в манифеста за войната.

Това е нашият национален празник. Всяка държава от ЕС си има своя национален празник, и то свързан с новата им история. Това е празник, който няма да ни разделя със съседите, въпреки че в тяхната историография има стотици заглавия, писани против Санстефанския договор. Особено сред едни наши съседи на югозапад.

Продължава на 3-а стр.

Тракийци се поклониха пред безсмъртното дело на Апостола

На 18 февруари т.г. се навършиха 151 години от обесването на Васил Иванов Кунчев (18.07.1837–18.02.1873), български революционер, основател на Вътрешната революционна организация, председател на Българския революционен централен комитет и идеолог на национално-освободителното движение.

Със своята отдаденост на делото за освобождението на България от османско владичество, на което посвещава живота си, той се превръща в символ на безсмъртието и пример за родолюбие.

В церемонията в София за отбелязването на 151 години от гибелта на Апостола на свободата участваха Красимир Премянов – председател на СТДБ, чл.-кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ, Краснодар Беломорски, зам.-председател на ЦР на СТДБ и председател на ТД „Тракия“ в столицата и членове на дружество. От името на СТДБ и ТНИ бяха поднесени венци.

Тракийци във Върна почетоха Апостола на свободата с беседа и заупокойна молитва. Ученици, техните родители и учители, се включиха в инициативата „Разкажи ми за Дякон Левски“. Организатори бяха църковното настоятелство при православен храм „Св. Архангел Михаил“, сдружение за възстановяване на българската слава „Бран“, общинския комитет Васил Левски и Регионалното тракийско дружество във Варна.

Венци и цветя бяха поднесени на паметника на Апостола в градинката до общината в морския град

Тракийци в цялата страна поднесоха венци и цветя пред паметниците и паметните плочи на Апостола.

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА НАЦИОНАЛНИЯ ПРАЗНИК

ИСКРА ЧЕРНЕВА

В София представители на СТДБ, на софийското ТД „Тракия“ и на Тракийския научен институт почетоха националния празник чрез поднасяне на венци и цветя пред паметника на Опълченеца и на Александър II. Сред тях бяха председателят на Съюза Красимир Премянов, председателят на ТНИ член-кор. проф. Васил Проданов, членовете на Върховния комитет: член-кор. проф. Георги Михов, проф. Павел Демиров, доц. Георги Димов, Краснодар Беломорски, Румен Янков, Стефан Начев, Светла Пълева, Мария Божкова, Зорница Радонова, Искра Чернева и Петко Стамболиев.

Продължава на 4-а стр.

ПРОФ. АНДРЕЙ ПАНТЕВ ЗА ЗНАЧЕНИЕТО НА 3 МАРТ

Визитка: Андрей Пантев е професор по история, дългогодишен преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“. Бил е гост професор във Великотърновския университет, Пловдивския университет, ЮЗУ и УНСС. През периода 1982–1984 г. преподава балканска история в САЩ. Президент е на Българската асоциация за американистика Народен представител от гражданската квота на Коалиция за България в три Народни събрания – XXXIX, XL и XLI. Автор на над 300 публикации на български, английски, руски, испански, немски, 40 книги, съставител и редактор на сборници и енциклопедии. Удостоен е с награда „Голям Платонов Нобел на века“ на Световната академия „Платон“.

жавна единица, а не само етническа, с името България.

Да се каже, че Санстефанска България било театър, че на Шипка нашите щели да победят цяла Турция и без генерал Радецки! Добре, може би да, но доколкото знам командващият на българското опълчение не се казва Джон Смит, а се казва генерал Столетов. Нали? Значи, ако е било друга акция, да плюем върху гробовете на опълченците, защото те са сътрудничели на една армия, която идва да ни покори, да ни направи Задунайска губерния. Какво правят руснаците след като създават България? Качват се на шлеповете и си

6-7 години Стамболов им се опъва. Че ако е била толкова заложена тази коварна идея да сме им Задунайската губерния, как е възможно след 6-7 години България дори да скъса дипломатическите си отношения с Русия? Една толкова позорна страница в нашата история! Ние днес се преклоняваме пред един велик исторически подвиг! Нас не ни интересува какво ни внушават в момента. През 1915 г. преди да се присъединим към австрогерманския блок също казваха, че не сме славяни, също имаше такава литература. По време на Първата световна война „Св. Ал. Невски“ беше преименуван, а една-две години в богослужението дори не се споменаваха името на Царя-Освободител, но това свърши!

Онези, които са ни поощрявали да се противопоставяме на Русия,

Това беше най-честната война в историята на целия 19 век в Европа. Това беше война на вярата. Това беше победа на вярата! Войничетата, които форсираха Дунава, виждаха, че един народ отсреща първо се моли на същия Бог по същия православен начин, второ, че казва любов, мамо, хляб с една и съща дума. И този народ заслужава да бъде свободен, дори и да се пролее кръв.

Днес пак ви разправят, че Русия имала имперски интереси. Хубаво! Коя държава по това време от ранга на Русия няма и не провежда имперски интереси? Имперска държава по това време е Белгия, имперска държава по това време е Холандия. Защо Русия да няма имперски интереси и това едва ли не да е негатив за характеристиките на тази война? Ставало дума за панславизъм, а нямаше ли пакс британика, пангерманизъм, а да не говорим за френската колониална идеология и прочие. Ще ви дам само два примера за оценка за сравнение. Когато в края на 19 век Америка без един изстрел ос-

вобождава, сиреч изпъжда испанците от Куба и Филипините, в Конституцията на Куба има член, който разрешава на американската армия в случай на безредици да влиза на територията на Куба без разрешението на правителството. Нещо, правено два пъти преди Втората световна война. Ще ви дам друг пример. Когато Наполеон в края на 18 век, преди 100 години, освобождава Италия от австрийците, цялото продоволствие за армията е реквизирано безплатно от местното население. А руснаците си плащаха всичко за продоволствието по време на тази освободителна война и от това някои българи дори забогатяха.

Така, че всичките тези приказки, всичките тези съмнения и конюнктурни деформации не казват простата, великата истина, че една

■ Освещаване на знамето на Българското опълчение. Художник Николай Дмитриев-Оренбургски

война, една политика се оценяват по резултатите. В резултат на Освободителната война най-сетне на европейската карта се появи дър-

търват. Остава една църква тук, и то по-късно. Къде са банките, къде са базите, къде са жп-линиите? Къде е командареното? Ами след

в крайна сметка са се съюзявали с нея. И англичани, и французи, и американци. Може да са се радвали на нашето русофобство, но тайно са ни презирали. Слава Богу, че много повече от българите са се държали по друг начин. Затова 3 март е нашата изначална вселена. Русия не беше длъжна нито да освобождава България, нито да я спасява тогава, когато през 1913 г. сме в състояние на война с четири балкански държави. Така, че тук не става дума за раболепие, не говорим за подмазвачество, ние говорим за една историческа благодарност, която е изразена с над 400 паметника на руските войни, знайни и незнайни. В редиците на руските богатири и на нашите опълченци са крачили и сенките на нашите въстаници, четници, книжовници, на нашите мъченици. Те са разбрали най-сетне, че не са загинали мърщина. А на онези, които полагат в момента демитологизаторски усилия, ние казваме: Единствената война в историята на 19 век, вън от границите на Русия, която се нарича Освободителна, това е войната, донесла свободата на българите и тяхното избавление!

АТАНАС СЕМОВ: ДЕЦАТА СЕ УЧАТ НА ПАТРИОТИЗЪМ ВЪПРЕКИ ДЪРЖАВАТА, УЧЕБНИТЕ ПРОГРАМИ И МОН

Визитка: Атанас Семов е професор по право на Европейския съюз и ръководител на Международната магистърска програма по право на ЕС в Юридическия факултет на СУ „Свети Кл. Охридски“. Провежда лекционни курсове в редица европейски университети. Автор на 12 книги и над 70 научни публикации в български и чуждестранни издания. Съосновател и правен секретар (2000 – 2007 г.) на Гражданския комитет за защита на АЕЦ Козлодуй. През 2009 г. е избран за народен представител в ХЛІ Народно събрание. В периода 2009-2010 г. е заместник-председател на ХЛІ Народно събрание. От 2017 до 2018 г. е член на Правния съвет при президента на Република България. От 13 ноември 2018 г. е съдия в Конституционния съд на Република България. От 2021 г. е член-кореспондент на Българската академия на науките.

Кощунство е това, което се случва в последните десетилетия у нас с националната историческа памет и до известна степен тя се унищожава и от учебниците, по които учат българските деца в училище, а те са одобрени от МОН, каза за БНР конституционният съдия, юрист и общественик проф. Атанас Семов.

Той призна, че въпреки всичко е обнадежен за бъдещето на България и коментира дискусията за национален празник Трети март и запазването на национална идентичност и национална памет.

„Обнадежен съм от факта, че още го има този живец на националната памет. Политическият елит не е интересен, дали четете историята, както му скимне, или въобще не я е чел и си личи. Това не е най-същественото. По-същественото е, че благодарение на българските читалища и учители, в по-ранната възраст на българските деца все още присъстват не само дни като Трети март и 24 май, а важни съдържателни и смислени форми на съхраняване на националната памет.“

По-страшното е, че постигнати резултати е не „заради“ и „благодарение на“, а въпреки държавата, въпреки МОН и въпреки учебните програми и учебници, които одобряват. Учебниците, по които учат децата ни унищожават българската национална памет“, каза проф. Семов.

Според него „ние сме народ с изключителни качества, народ, който може да оцелее физически и да се съхрани духовно след 2 века Византийско владичество и след това

след още 5 века Османско душманство, е силен народ“.

„Народ, който може да роди такива личности каквито нашият народ е родил – особено през втората половина на XIX век, несъмнено е народ, който заслужава добра съдба. Аз не мога да се освободя от парещото усещане, което на днешния ден е особено силно, че ние сме свели историческата си памет само до единични дати – 3 март, 6 септември, 2 юни.“

„Това което се случва българската историческа памет в последните десетилетия е не просто кощунство, а пълно обезсмисляне на саможертвата на нашите герои, пред които иначе свеждаме чела на ден като Трети март“.

„Това обезсмисляне на свободата и на съществуването на свободна и независима държава, защото държава без историческа памет е територия. Държава, чиито деца не могат да добият от училището усещане за святост на национална принадлежност, чувство на дълг пред героите и бъдещето на тази нация, е държава, която в голяма степен не заслужава бъдещето“, напомни Атанас Семов.

Конституционният съдия сподели:

Скоро отворих един учебник, раздела за Освобождението се нарича „Българите в Османската империя“, учат когато сме били част от една империя. В тези учебници четем, че „българите в Османска власт били неравнопоставени, плащали високи данъци, не можели да се обличат с красиви дрехи и не можели да строят високи къщи“. Това е

драмата на робството и това е абсурдът чуждото владичество, за които жертват живота си Левски, Ботев други наши герои и пишат нашите възрожденци, и на Трети март поднасяме цветя. Това е циничен прочит!“

Според проф. Семов са „толкова несъстоятелни аргументите да си сменяме празника. Толкова ни е съзипана националната памет, че само това остава, да си сменяме националния празник и то по конюнктурни съображения. Същественото е и Трети март, и 24 май да бъдат осмислени съдържателно и да си говорим, защо те са истински важни, защо свободата е важна и колко лесно се отказваме от нея. Защо просветата, културата, славянската и българската идентичност са толкова нужни в Европа и

глобализирания свят и не са несъвместими в ЕС“, пита риторично проф. Семов.

Според него „съвременният българин е потиснат и отчаян от съвременните реалности, но и силно носещ изконните български ценности“. И смята, че покойният му баща проф. Марко Семов, преподавател по народопсихология в СУ „Св. Климент Охридски“ и автор на „Япония като за Япония“ би казал: „Българинът се напълндисва да си покаже достойнствата, по-лесно си показва магарините. А ние сме народ с изключителни качества“.

Най-спешно ни е необходимо да показваме качествата си и да избираме хора с доказани качества, убеден е проф. Атанас Семов.

Източник: БНР, „Неделя 150“

Подписването на Санстефанския мирен договор. Снимка: Изгубената България

ТРЕТИ МАРТ 1878 – ДЕНЯТ, КОЙТО НИ ЗАВРЪЩА В ЕВРОПА БЛАГОДАРЕНИЕ НА НАШИТЕ МЪЧЕНИЧЕСКИ УСИЛИЯ

Продължение от 1-а стр.

Но ние ще си го запазим като национален празник, защото той наистина е откъсване от Ориента – тогава, когато географски е бил в Европа, но политически и цивилизационно не е било Европа. Ние тогава се завръщаме там, където сме днес и където ни е отредено мястото в историята.

Санстефанският договор включва в пределите на Княжество България почти всички български земи без част от Добруджа и Моравско. Това е Обединена България. Неслучайно Петко Славейков създава веднага след освобождението вестник „Целокупна България“.

Това е и правилният термин, който отразява обединението на българските земи. Но за наше най-огромно съжаление, блянят Сан Стефано бе убит в Берлин!

Източник: Епицентър.бг

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА НАЦИОНАЛНИЯ ПРАЗНИК

Продължение от 1-а стр.

От името на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт венец бе поднесен и на връх Шипка.

Председателят на СТДБ Красимир Премянов беше гост на традиционния официален прием, чиито домакин е Румен Радев – президен-

тът на Република България. В приветствието си държавният глава напомни, че „Трети март е знак за нашия дълг да не забравяме никога цената на свободата, да бъдем признателни за всяка протегната приятелска ръка и за всяка саможертва в името на нашата свобода“.

Във **Варна** представители на УС на Регионално тракийско дружество

и на филиала на ТНИ се поклониха пред паметника на загиналите руски войни, участвали в Руско-турската освободителна война (1877–1878). Венец пред Братската могила в Приморския парк бе поднесен от Павел Лозанов – съпредседател на РГД – Варна и Кирил Йорданов, член на ВК на СТДБ.

В **Стара Загора** представители на ТД „Одринска епопея“ поднесоха венци пред паметниците на Капитан Петко Войвода, Одринска епопея и Никола Каишев в парк „Тракия“, пред Мемориалния комплекс „Бранителите на Стара Загора“.

Тракийци в **Хасково** участваха в тържествения ритуал по поднасяне на венци и цветя в памет на загиналите за Освобождението на България пред Паметника на неznайния войн.

Тракийци от **Кривопаланско** с дълбоко вълнение и почит честваха 146 години от Освобождението на България, застанаха на почетен караул пред паметниците на Руския войн и Капитан Петко войвода, където бяха поднесени венци и цветя на освободителите и героите на Родината.

В **Търговище** представители на ТД „Стоян Мавродиев“ с председател Нели Анастасова, участваха в празничното шествие, орга-

низирано от общината и положили цветя в памет на загиналите за свободата на Отечеството пред паметника в парка „Боровец“.

Тракийци в **Свиленград** се включиха в общоградското честване на Националния празник на България, което се проведе на площад „Пети октомври“, пред паметника на героите, загинали във войните. Представители на ТД „Тракия“ поднесоха венци и цветя в знак на почит пред саможертвата на загиналите.

В цялата страна тракийци се поклониха пред подвига на освободителите, поднесоха цветя на паметниците от Руско-турската война, участваха в църковни ритуали и празнични концерти.

По традиция Националният празник на Република България бе отбелязан и в Генералното консулство на Република България в Одрин. От българска страна на

официалния прием присъстваха кметове и заместник кметове на Одрин, Свиленград, Хасково, Харманли и др., председателят на СТДБ Красимир Премянов, зам.-председателят на Съюза Краснодар Беломорски, главният редактор на в. „Тракия“ д-р Ваня Иванова, членовете на ВК на СТДБ: Кирил Сарджев – член на ЦР и председател на ТД „Георги Сапунаров“, Хасково, Маргарит Петров – зам.-председател на ВК и председател на ТД „Бойко Чавдаров“, Харманли, Михаил Димитров – председател на ТД „Тракия“ в Любимец, Анета Георгиева и Димитрийка Христова от читалище „Тракия – 2008“ в Хасково.

Генералният консул на Република България в Одрин Борислав Димитров приветства гостите с празника и открити акцентите в сътрудничеството между двете съседни държави.

▪ София

▪ Стара Загора

▪ Хасково

▪ Кривопаланско

▪ Стара Загора

▪ Варна

▪ Варна

▪ Стара Загора

ХАСКОВСКИ МАРТЕНИЦИ И КНИГИ ЗАМИНАХА ЗА ОДРИН И ИСТАНБУЛ

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА
СНИМКИ ЯНКО НАЙДЕНОВ

Тракийското дружество „Георги Сапунаров“ и читалище „Тракия – 2008“ в Хасково изпратиха мартеници за учениците и учителите в българските неделни училища към генералните консулства на България в Одрин и Истанбул. Към дарителите се присъединиха и ученици от ОУ „Любен Каравелов“ с учител Албена Ройдева, които изработиха и поздравителни картички за идващата пролет.

Пратката съдържа още учебни пособия и художествена литература от български и чуждестранни автори. Част от книгите са дарение от жители на хасковското село Брягово. Регионалната библиотека „Христо Смирненски“ също предостави детски книги и пъзели, които

е получила като дар от голям магазин за онлайн продажби.

Пролетните символи и книгите ще бъдат връчени на тържества, посветени на Баба Марта и Националния празник на България.

ПЕВЧЕСКА ГРУПА КЪМ ТД „ТРАКИЯ-1922“ УЧАСТВА В ПРАЗНИЧЕН КОНЦЕРТ В КРУМОВГРАД

НЕДКА ОНОВА

По случай 1 март Община Крумовград организира празничен концерт, посветен на Деня на самодееца и любителското художествено творчество.

Като пазител на традициите в концерта участва Певческата фолклорна група към Тракийско дружество „Тракия – 1922“, с председател Иван Мамирев.

Прекрасните изпълнения на групата потопиха публиката в тракийския фолклор, който е неразделна част от българската култура, традиции, памет и история.

ТРАКИЙЦИ В КАЗАНЛЪК ЗАРАДВАХА ДЕЦАТА ОТ ДГ „ЗДРАВЕЦ“ И УЧЕНИЦИТЕ В ГР. ОДРИН С МАРТЕНИЦИ И ПОДАРЪЦИ

Деца от ДГ „Здравец“ – 4а и 4б групи получиха мартенички от ТД „Капитан Петко войвода“ – гр. Казанлък.

Мартенички и подаръци, посветени на Паметника на свободата, който се възвисява на връх Шипка, получиха и учениците в българското неделното училище в гр. Одрин.

ЮБИЛЕЙНА ВЕЧЕР НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ТД „КАПИТАН ПЕТКО ВОЙВОДА“ В ДИМИТРОВГРАД

ДЕСИСЛАВА КОСТОВА

На 28 февруари 2024 г. се състоя юбилейна вечер на Тодор Каваков, председател на Тракийско дружество „Капитан Петко войвода“ в Димитровград.

80 години достоен живот, посветен на обществото. Бил е зам. кмет по стопанските въпроси, оглавявал е редица предприятия. Повече от 28 години е председател на Тракийското дружество в града. По негова инициатива и с личната му финансова подкрепа е поставен барелеф на Капитан Петко войвода в Димитровград.

Тържеството бе уважено от членове на централното ръководство на СТДБ, близки, приятели и тракийци, дошли да засвидетелстват уважението си към г-н Каваков – живата история на тракийското движение в Димитровград.

По повод юбилея Тодор Каваков бе награден за заслугите му към тракийската кауза от председателя на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов с най-високото отличие на организацията – медал „Капитан Петко войвода“ с лента.

Тракийци му пожелават здраве и дълголетие!

ТД „Тракия“ – Свиленград изпрати мартеници за учениците в българското училище в Одрин

По повод на уникалния за България обичай, свързан с Баба Марта, Тракийското дружество „Тракия“ в Свиленград изпрати мартеници за учениците и учителите в българското неделно училище към генералното консулство на България в Одрин.

Мартеничките бяха връчени на тържество, посветено на Баба Марта, на което присъстваха г-н Борислав Димитров, генерален консул на Република България в Одрин и г-н Роберто Иванов, втори секретар в дипломатическата мисия.

МАРИЯ НИКОЛАЕВА, ГР. ЯМБОЛ

Искам да споделя с читателите на вестника една много, много тъжна история. Още като дете я чух от баба ми Мария – майката на татко. Обикновено бабите разказват на внуците си приказки, в които се говори за чудни, фантастични герои и техните вълшебни действия. Но най-важното е, че краят на всяка приказка е щастлив, защото доброто винаги побеждава злото, което прави всички добри герои доволни.

Това, което ми разказа в детството ми баба Мария не е приказка, а истинска история, в която обаче всичко е обратно. Началото е добро, дори може да се каже щастливо. Родителите на татко – баба Мария и дядо Георги са от с. Теслим, Галиполски санджак (окръг), Кешанска кааза (околия) в Западна (Беломорска) Тракия. Ето какво чух от баба:

„Добре си живеехме с дядо ти в Теслим. Имахме си всичко: къщи, ниви, добитък. И деца ни даде Господ – пет момчета и едно момиче. Татко ти беше най-малкият. Нашето село беше българско – нямаше другояверци. Други села бяха само от турци или от гърци. Нямахме разприави между селата. Всичко беше мирно до едно време. (Било е началото на лятото на 1913 г.)

Един ден през нашето село минаха хора от съседното село – Булгаркьой. Види се бяха уплашени – бягаха и викаха: „Бягайте! Терците влязоха в село и ни събраха, че пашата искал да ни каже нещо. И като почнаха да стрелят по нас!... Много нашенци избиха... После почнаха да грабят и палят къщите... Бягайте!“ Като чуехме това разбрахме, че иде лошо и трябва да се спасяваме. Събрахме с дядо ти децата. Турих им един кат чисти дрехи. В края на селото разбрахме, че не сме взели бохчичката с алтъните. Дядо ти рече да се върне да я вземе. „Сакън!... Не мой!... – извиках му аз. – Турците ще те убият!... Аз казвам ще правя сама с децата!... Така тръгнахме без грош в джобовете“.

Баба Мария не знаеше защо им се беше случило това, но аз след години от уроците по история в гимназията научих:

– за Руско-турската освободителна война (1877–1878 г.), за Берлинския конгрес, който връща под османска власт Източна и Западна Тракия, Средните и Източните Родопи и Македония;

– за борбите на българското население от горепосочените области за освобождаване от османско иго и присъединяване към майка България (за неуспялото Илинденско-Преображенско въстание);

– за Балканския съюз между България, Сърбия, Гърция и Черна гора и започнатата от него през 1912 г. Балканска война, чиято цел е била прогонването на ислямската държава от Европа;

– за неотразимите удари на Балканския съюз, довели до подписването на Лондонския мирен договор, според който Турция губи своите европейски територии без Цариградския вилает, а границата между България и Турция минава по линията Мидия – Енос.

– за притесненията на нашите доскоросни съюзници, че България може да получи голяма част от освободените от Турция земи и тяхното решение да не се примирят с това;

СЪДБА

– за тайния договор между Сърбия и Гърция;

– за началото на Междусъюзническата война, когато България е нападната от три страни. Гръцките войски навлизат в българска територия в посока Горна Джумая (Благоевград). Румъния нахлува в Северна България с цел да окупира Южна Добруджа. Сърбия атакува от запад – Македония. Турция, която не е демобилизираща войските си съгласно изискването на Лондонския договор, крои планове да го наруши. Без да обявяват война турските войски навлизат западно от линията Мидия – Енос с цел прогонване и избиране на живеещото там българско население, както и това от Източна Тракия (Одрински санджак).

Това се е случило на българското село Булгаркьой, което е било началото на реокупацията на токущо освободените от Турция земи.

Ето как започва жестоката част от историята, която в детството ми чух от баба Мария.

„Вървяхме само по тъмно. Денем се криехме в горите, в шубраците, в ограбените български кашли – знаехме, че турците няма да се върнат там. Ядохме диви плодове, джанки, жълъди, жито – стривахме на ръка, класовете от някоя неожъната нива. Голям глад и жажда ни удари. По-големите деца не разбираха какво става, но им казвахме, че трябва да търпят. Пеленачетата не издържаша на глада и плачеха силно. Някои жени изоставиха в горите децата си, защото с плача си щяха да ни издадат на преследвачите ни – турската войска и башибозука. По пътя си виждахме оставени от по-предни бягащи българи детски телца – разкъсани и разнасяни от кучета и чакали. Татко ти беше само на 40 дни. И той плачеше. Рекоха ми да го оставя. „Не! – викнах аз. – Ако трябва да го оставя, оставам и аз с него!“

Толкова категорична била баба Мария, че повече не ѝ продумали да остави татко. След години неведнъж съм го чувала да казва: „Докато съм жив ще съм благодарен на мама. Ако тя не е била толкова силна и телом, и духом – мене нямаше да ме има.“

„За умората какво да ти кажа? – Аз носех татко ти, а дядо ти – леля ти Кина (на 3 г.). Понякога по-големите момчета (чичовците ти) вземаха от мен татко ти, че да си почина малко“.

Тогава попитах баба: „Нали казвали, че в Теслим сте имали всичко? Защо не взехте един кон или магаре, че да качите на него двете най-малки деца? Защо не взехте крава или коза – щяхте да имате мляко за храна?“

„А-а – не може! Добитъкът ще реве или ще мучи и така потерите ще ни намерят. Затуй и огън не кладяхме. Нощем като вървяхме не сецахме толкова студ. Заран, като лягахме да починем и поспим, беше най-студено. Нали нямаше ни постелка, ни завивка, лягахме нагъсто един до друг, че да се топлим. От мен да помниш – призори е най-студено. Не знам колко нощи сме вървели. Не знам колко време е минало в глад,

До смъртта си баба ми Мария не свали черната забрадка

жажда, умора, но най-голям беше страхът да не ни избият турците. Така стигнахме до с. Каваклий (гр. Тополовград). Като ни видяха тамошните хора – плачеха... Дадоха ни хляб, сирене и още нещо за ядене. Дадоха на някои от нас техни дрехи. Приеха в къщите си наши хора колкото могат. Ама ние бяхме много народ. Селото не можеше да вземе всички ни. Затова с дядо ти решихме да тръгнем навътре в България и да търсим по-голямо селище. Пък и дядо ти по занаят беше строител – със зидарлък ни изхранваше. В Каваклий нямаше да има много работа за него. Така се разделих с братята и сестрите си и техните семейства. Дали щяхме да се видим пак? Бяхме свикнали до тогава да сме наблизо, да сме заедно, да се знаем, да си помагаме... Всички плакахме... Душата ме болеше – жива раздяла беше...

Тръгнахме пак и спряхме край гр. Сливен. Там в полето до железния път имаше празни дървени бараки. В тях преди години затваряли болните от холера сливенци. Първом бяхме в тези бараки и бяхме доволни – имахме поне покрив над главите си. После ни дадоха на тяхното място да си построим къщи“.

Дядо и събратята му по съдба си построили по една кирпичена къщичка. Така край „ветровития“ град изникнал нов квартал, който сливенци наричаха „бежанския“ квартал.

С годините в нашата родина се появили нови квартали. Бежанците полека-лека губели надежда, че може да се върнат по родните си места. Разбрали, че трябва да „святят нови гнезда“, в които да отгледат оцелелите си от тежкия път деца. Такъв квартал в Ямбол беше квартал Аврен – извън града, срещу гробищата.

Аз добре помня „бежанския“ квартал край Сливен – нали при всяко гостуване на роднините ми там с автобуса и на влизане, и на излизане от града минавахме край него. На равното бяха накацали малки едноетажни къщички с по една или две стаички; измазани и белосани; покрити с турски кере-

миди; приличащи си една на друга, както си приличали участта на обитателите им – хора, прокудени от родните им домове.

Сега на мястото на бедняшкия „бежански“ квартал има нов – с двуетажни тухлени къщи и с извисяваща се над тях джамия с минаре. Днешните му обитатели са цигани, приели исляма за своя вяра. Каква ирония на съдбата!

Историята на баба Мария и дядо Георги не свършва дотук. Дядо със занаята си, а баба с копане и бране по сливенските лозя, отгледали и изучили всичките си шест деца. Децата пораснали, създали свои семейства. По-големите помнели, а по-малките знаели от разказите на майка си през какво са преминали. Уважението и обичта, които са изпитвали към родителите си изразявали по следния начин: всяко първо момиче от новите семейства се кръщавало – Мария. Аз съм четвъртата (най-малката) Мария; всяко първо момче – Георги, а следващите – на името на някой от братята. Животът ги разделил – един заминал в София, друг – в Хасково, трети – в Бургас, двама – в Сливен, ние – в Ямбол. Във времена, в които комуникацията не беше като днешната, не се забравяха. Пишеха си писма, макар и рядко се виждаха на живо, търсеха възможности да поддържат връзката помежду си, при необходимост си помагаша. Най-важното – не чух някой да каже за друг лоша дума.

Тежката си участ българските бежанци носят до края на живота си. Съдбата им е била болезнено жестока. Животът им е разделен на две части – „тук“ и „там“. „Там“ е било началото: детство, младост, мечти – мирен живот. „Там“ останали гробовете на родителите им и на едно дете.

Баба Мария вярваше в Бог. Не мога да си представя каква мъка е изпитвала, когато на големите Задушници всеки местен християнин посещавал гробищата, за да почете своите починали близки хора и да раздаде за „Бог да прости“. А те, бежанците, на чий гроб да отидат? Как да почетат паметта на близките си, чиито гробове останали „там“? И сега виждам сълзите в очите на

баба ми щом се сетеше за „там“.

Такива горчиви сълзи видях след години в очите на един първи братовчед на татко – чичо Стамо Дрешев от Тополовград. Беше дошъл в Ямбол, за да ми даде направеното от него родословно дърво на баба Мария (негова леля). Чух как гласът на този корав мъж потрерперваше, когато каза:

„Е-е-х... да щат да ме пуснат... Само за един ден да ида там... Да видя селото (дали го има още?) Полето да погледна... Аз там съм пасял добитък – 15–16 годишен бях. Всичко помня...“

Такава болка в гласа на човек до тогава не бях усещала. И то във времето, в което, за да идеш в някое селище на юг от определената гранична зона трябваше да подадеш молба до МВР, в която да посочиш причината на пътуването, да те проверят и да ти издадат „открит лист“, с него да доказваш пред проверяващите в тази зона, че си надежден гражданин (т.е. нямаш намерение да минеш през границата).

А чичо Стамо се молеше и мечтаеше не само да мине българо-турската граница, ами чак на юг до родното Теслим да иде!... „Само за един ден!“

Може ли някой от вас, уважаеми читатели да си представи как се живее и как се потиска такава мъка? Аз – не!

Подобно нещо изпитах след години при една екскурзия, която организира Ямболското тракийско дружество до Лозенград. Когато автобусът влезе в с. Каваклий, Лозенградско, един от екскурзиантите – Димитър Темелков помолви шофьора да спре в селото. Спряхме на едно обширно място, от което „тръгнаха“ няколко улици (може би беше селският мегдан). Темелков и съпругата му Катя слязоха и за мое учудване, без да се оглеждат, уверено тръгнаха по една от улиците. Не след дълго се върнаха и Темелков ни разказа:

„По описанията на баща ми много бързо намерихме неговата родна къща... Там до рекичката... Точно такава си я представях... и дворчето... Взехме една торбичка пръст... Ще я занеса на гроба на баща ми. Много му беше мъчно за Каваклий... и с тази мъка си отиде от този свят“.

Така си отиде и баба Мария – с тъга и въздишка по с. Теслим, където на младини с любов и труд двамата с дядо благодатен дом съградили и били щастливи. Вярвам, че когато тя напусна този свят, душата ѝ волна се върна далече на юг. Там където са останали радостите и мечтите, гробовете на дедите и коренът на бежанците.

От дете знам тази много тъжна история и не я забравям, но не мисля за мът.

„Не забравяйте, но не отмъщавайте!“ – следвам девиза на десетките тракийски дружества в България, в които членуват хиляди потомци на български – бежанци от Източна (Одринска) и Западна (Беломорска) Тракия, както и такива от Мала Азия, които в далечната 1913 г. са потърсили спасение в пределите на майка България.

Особено щастлива съм, че правнучка на баба ми Мария – Светла Пълева, като юрист и общественик, работи активно за Съюза на тракийските дружества в България. Щастливи сме и двете, когато се видим на някой тракийски събор.

Кръвта вода не става!

ЛИТЕРАТУРНА ВЕЧЕР, ПОСВЕТЕНА НА КНИГАТА НА ЕЛЕНА АЛЕКОВА „МОИТЕ СРЕЩИ В ХАСКОВО“

ИСКРА ЧЕРНЕВА

На 27 февруари в литературен клуб „Перото“ се състоя представянето на книгата на Елена Алекова „Моите срещи с Хасково“ в памет на Димитър Шалапатов, напуснал този свят през 2023 г., дългогодишен председател на ТД „Георги Сапунаров“ в Хасково.

Елена Алекова е поетеса и писателка, доктор на филологическите науки, превежда от руски и беларуски език. Член е на Съюза на българските писатели, на Съюза на българските журналисти и на Съюза на учените в България. Тя е и член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България.

Произведението е сборник със спомени от срещите на писателката с изяви творци и общественици, родени и работили в Хасково, между които и представители на тракийското движение и Съюза на тракийските дружества в България – Никола Инджов, Янко Димов, Коста Андреев, Костадин Карамитрев, Ивайло Балабанов, Димитър Шалапатов, Хубен Стефанов, Иван Митев и др. Две от седемте части на сборника – „Тракийската памет“ и „Делото продължава“, отразяват конкретно контактите ѝ с дейците на тракийското движение.

Проявата бе открита от поетесата Надежда Захариева. На литературната вечер присъстваха и представители на ръководството на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт: чл.-кор. проф. Васил Проданов – председател на ТНИ и член на ВК на СТДБ, Стоян Райчевски – член на ВК на СТДБ, Искра Чернева, които поздравиха Елена Алекова с новата ѝ книга.

РОДНИНИ И ПРИЯТЕЛИ ПОЧЕТОХА 10-ТАТА ГОДИШНИНА ОТ КОНЧИНАТА НА ДИМЧО МИХАЛЕВСКИ

Роднини и приятели на инж. Димчо Михалевски се събраха в Кърджали, за да почетат паметта на големия строител и политик, зам.-министър на регионалното развитие и благоустройството в 86-то правителство на Република България, народен представител в 41-то и 42-то Народно събрание.

В паметта на хората от Кърджали и Родопите той остава завинаги с десетките инфраструктурни проекти, които реализира.

Възпоменанието започна със заупокойна молитва и панихида, след които роднини и приятели се поклониха пред гроба му в града край Арда. От името на тракийци на поклонението присъстваха Даниела и Ангел Коджаманови.

Ръководството на СТДБ изразява своята почит към паметта на Димчо Михалевски.

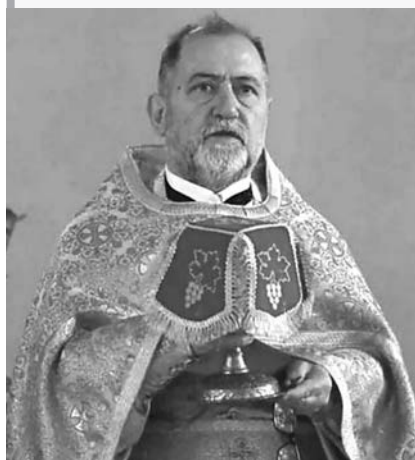
Поклон пред светлата му памет!

ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО – С. ТОПОЛИ РЕГИОНАЛНО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО – ВАРНА КМЕТСТВО ТОПОЛИ И НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ-1927“ ВИ КАНЯТ

на среща с потомците на тракийските бежанци – основатели на с. Тополи (Инджекьой) с мото: „ДА ЗАПАЗИМ РОДОВАТА ПАМЕТ ЖИВА“
Срещата се организира по повод Деня на Тракия!

Заповядайте на 23 март 2024 г. от 15.00 ч. в залата на читалището.

ПОКЛОНЕНИЕ ЗА ОТЕЦ АЛЕКСАНДЪР ЧЪКЪРЪК

На 17 март 2024 г. Генералното консулство на Република България в Одрин, Общината в гр. Одрин, Съюзът на тракийските дружества в България и Фондацията на БПЦ „Свети

Георги“ в гр. Одрин организират поклонение по повод една година от кончината на Отец Александър Чъкърък – дългогодишен свещенослужител в българските църкви в Одрин, член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България, радетел за опазване и укрепване на българската вяра и традиции. След заупокойната молитва ще бъде открит паметник с барелеф на Отец Чъкърък, реализирани по инициатива и със средства на Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт, в знак на признателност към заслугите му за защита на българщината и почитеното служене на сънародниците ни зад граница.

Докато беше жив отец Чъкърък често напомняше, че църквата „Свети Великомъченик Георги“ е огледалото на България в Одрин. Неговият паметник в двора на храма „Св. Великомъченик Георги“ в гр. Одрин, (Република Турция) ще бъде част от това огледало на българщината, което ще напомня на поколенията за родолюбивото дело на големия българин.

ПРОГРАМА:

10.30 ч. Заупокойна молитва (панихида) в българската църква „Св. Георги“ в гр. Одрин

11.30 ч. Откриване на паметник с барелеф на отец Александър Чъкърък в двора на църквата

12.00 ч. Поднасяне на венци и цветя на паметника

Програмата е съобразена с местното часово време в Република Турция.

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABG SF
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовеград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

ТРАКИЙЦИ ПОЧЕТОХА НАЦИОНАЛНИЯ ПРАЗНИК

• Одрин

• Одрин

• Крумовград

• Свиленград

• Свиленград

ПРАЗНИК, ПОСВЕТЕН НА ЖЕНАТА В РЕГИОНАЛНО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО ВЪВ ВАРНА

ХРИСТО ХРИСТОВ

Един прекрасен празник, посветен на жената, подари на своите членове Регионално тракийско дружество във Варна. Основен организатор и домакин на проявата бе Териториалното обединение от Варна, в лицето на своето ръководство: Жанет Димчева – председател, Румяна Иванова – зам. председател и Славка Петрова – касиер. В наситената с приятни емоции, настроение, слово, музика, танци и изненади вечер се включиха активно жени – тракийки от гр. Варна, с. Тополи и с. Гроздьово. Специални гости на тържеството бяха представители на Фирма „Дружба стил – АД“, Дамски клуб „Европа 21 век“, приятели и съмишленици от гр. Аксаково, Медицински университет – Варна, представители на различни пенсионерски клубове. Поздравителната част бе осигурена от актьори от Варненския драматичен театър, НУИ „Добри Христов“, Балет „Мелади.“

Приветствия към участничките в проявата поднесоха: проф. д-р Маринела Грудева и Павел Лозанов – съпредседатели на Регионално тракийско дружество – Варна и доц. д-р Геновева Михова – председател на филиала на ТНИ. Прочувствено встъпително слово, посветено на жената произнесе Жанет Димчева – председател на ТО – Варна.

8 МАРТ В СТАРОЗАГОРСКОТО ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО

8 март – Ден на майката и на жената-тракийка беше отбелязан по инициатива на Клуба на жената-тракийка към ТД „Одринска епопея“, гр. Стара Загора. На празника присъстваха представителна група от Тракийско дружество „Фере“, с. Ракитница.

Приветствия към тракийските жени поднесоха: Цанко Атанасов, председател на ТД „Одринска епопея“ в Стара Загора, Кирилка Иванова, председател на Женския клуб и член на УС на Старозагорското дружество, Веселина Бакалова, зам. – председател на Тракийското дружество в с. Ракитница.

Иванка Чертоянова – член на ръководството иницира викторина, която съдържаше въпроси, свързани с дейността на Тракийската организация в Стара Загора.